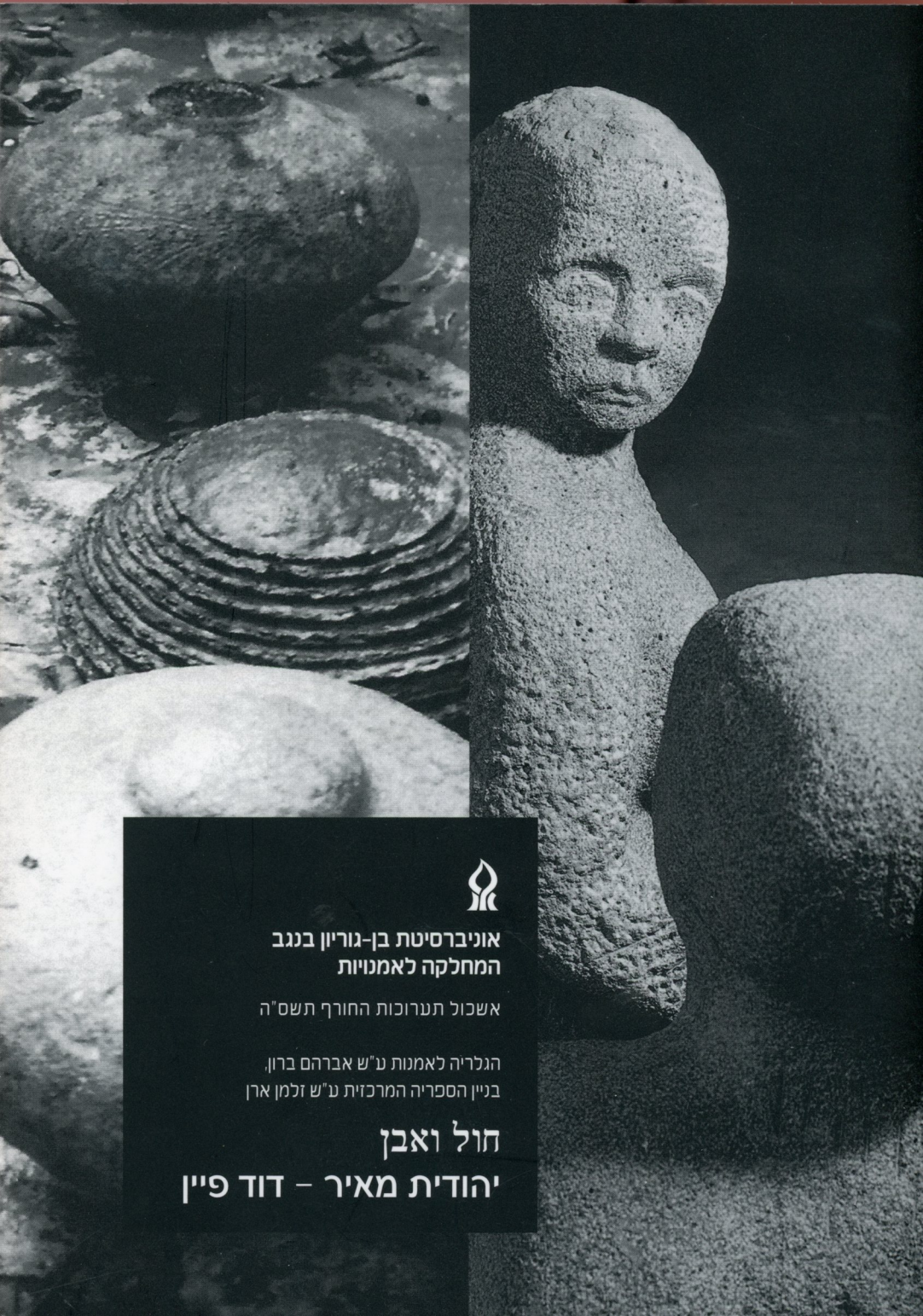

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לאמנויות

אשכול תערוכות החורף תשס"ה

הגלריה לאמנות ע"ש אברהם ברון.
בניין הספרייה המרכזית ע"ש זלמן ארן

חול ואבן
יהודית מאיר – דוד פיין

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב המחלקה לאמנויות

אשכול תערוכות החורף, תשס"ה

הגלריה לאמנות ע"ש אברהם ברון
בניין הספרייה המרכזית ע"ש זלמן ארן

חול ואבן יהודית מאיר – דוד פיין

פברואר - מרץ 2005

אוצר הגלריות

פרופ. חיים כינקלשטיין

אוצר התערוכה

חיים מאור

קונספט ועיצוב הקטלוג

אמיר כהן - idya.com

צילומי פסליה של יהודית מאיר

יהודית מאיר

צילומי פסליו של דוד פיין

אברהם חי

עריכה לשונית

אסנת רבינוביץ

קדם דפוס

שקף אור

הדפסה

אלי מאיר

התערוכה והקטלוג בתמיכת
קרן אברהם ברון וקרן אוולין מץ

© כל הזכויות שמורות

הגלריה לאמנות ע"ש אברהם ברון
בניין הספרייה המרכזית ע"ש זלמן ארן

פברואר 2005

כריכה:

משמאל: יהודית מאיר, כפטריות אחר הגשם, 2004.

חומר שרוף, מידות שונות, אוסף האמנית (פרט).

מימין: דוד פיין, ללא כותרת, 1999.

בזלת, גובה: 110 ס"מ, אוסף האמן (פרט).

יהודית מאיר - דוד פיין: חול ואבן

התערוכה חול ואבן מכגישה שני אמנים משני קצות הארץ - מצפון ומדרום - למכשג פיסול שחומריו מקומיים וצירופיו מפתיעים.

יהודית מאיר מלקטת מבחר של אדמות-לס בצבעים שונים במרחבי הנגב ובסביבת מגוריה בבאר שבע. את שקי החול הצבעוני היא מערבבת במים ומעבדת לחומר ממנו היא יוצרת את פסליה, כדיה ותבליטיה. חום התנור החשמלי שלה שורף ומקשיח אותם ב-1,200 מעלות, משנה את צבעיהם ואת מרקמם.

דוד פיין אוסף אבני בזלת בסביבת מגוריו בקיבוץ מעין ברוך שבאצבע הגליל. אבני הבזלת אפורות, מחוררות, קשיחות, זוכרות את היותן לבה לוהטת שזרמה באזור בעידן אחר. על גופן הן נושאות סימנים וצלוקות שהותירו בהן מחרשות החקלאים ולהביהם, או שרשרותיהם, של כלי מלחמה לאורך ההיסטוריה המקומית הארוכה, עד שנותרו זרוקים בשדות, או הונחו בשולי יישובים כגדרות או כחומות. דוד פיין מחלץ מתוכם פסלים כלואים ומציבם בסצינות סיפוריות. ד"ר גדעון עפרת, במאמרו "האבן והברזל" (בספרו לגעת, הוצאת "אמנות ישראל", ירושלים, 1988), ציין כי "תולדות הפיסול הישראלי הן בעיקרן תולדות המסע הדיאלקטי בין האבן לבין הברזל. מאחורי שני המדיומים הללו מסתתר הקיטוב הנפשי הגדול, הסתירה הפנימית הגדולה, של הפיסול הישראלי: המתח בין 'כנעניות' למינימליזם גיאומטרי" (ע' 206). פיסול האבן ה"כנעני", שהוא פיסול כבד, עבה ואטום, מלאכת-עשייתו גופנית מאוד ובעלת זיקות חומריות ותוכניות למקום ולתרבותו, מבקש את הארכאי, המאגי, הפגאני, הפרימיטיביסטי, הטבעי, המקומי. ואילו פיסול המתכת הוא מודרני, אתיאיסטי, שכלתני, תרבותי, טכנולוגי-תעשייתי, מלאכת-עשייתו אל-אישית, בין לאומית, אוורירית, דקה, קלילה, פתוחה ומתנשאת כלפי מעלה. לדברי עפרת קשורה האבן ליצר ולארוס והברזל קשור לעולם ההכרה - הראש והמחשבה.

כיום, בתחילת המאה העשרים ואחת, אנחנו עדים לתהליך שבו הפיסול הולך וקטן, מתמזער ומתכלה והופך - בחלקו - לפיסול וירטואלי, אנטי חומרי ואל-חומרי, פיסול שגודלו כגודל המסך במצגת המולטימדיה, פיסול שאיננו מעוניין להנציח את עצמו לצנצ, שאיננו מעוניין לצנח את החלל והמרחב, החומר והמסה. בשונה מתפיסה זו, שבה החומר איבד את מעמדו ואת ערכו לטובת הדימוי (הווירטואלי) המרצד על המסך, מתעקשים יהודית מאיר ודוד פיין להמשיך וליצור בחומרים ממשיים, תלת-ממדיים, טבעיים, מקומיים, שמתוכם הם מחלצים את החומרים המנטאליים, דימויי-הנפש שלהם.

יהודית מאיר שואבת את דימויה מן הטבע של הנגב ומן האדריכלות העכשווית, אשר מתערבת בתוכו ומשנה את מראהו. במסעות שהיא עורכת ל"נופי בראשית" (בפינות הפחות-תיירותיות של חצבה, מצפה רמון, עמודי עמרם וסביבותיהם) היא בוחנת את מרקמי הקניונים הצרים, הסלעים והאדמה, המאובנים והקקטוסים. בסטודיו שלה בעיר העתיקה בבאר שבע היא מתרגמת את צורותיהם אל תוך החומרים שהיא מביאה ממסעותיה. הצורות התבליטיות והפיסוליות שלה מכילות בחובן גם הדים לארכיטקטורה אורגנית (ביישובים אקולוגיים בנגב) ולארכיטקטורה עכשווית (אנטנות של טלפונים סלולריים ומתקנים צבאיים, בניין המכללה הטכנולוגית בבאר שבע, קניונים פוסט-מודרניים). אליהן היא נחשפת בחיי היום-יום או בספרות מקצועית. בנוסף, הצורות האורגניות, הארכיטקטוניות, המופשטות והפשטות, של הגבים, המאובנים, העמודים, מערות המסתור וה"בלבוסים" שלה מעידות על אהבתה ועל קרבתה לציוריו ולפסליו של חואן מירו, לאסמבלז'ים של פבלו פיקאסו ולפסליהם של הנרי מור ואלברטו גקומי. יחד עם זאת, אין בעבודותיה ציטוטים ישירים שלהם.

בתחילת שנות השמונים בנה דוד פיין פסלים קולוסאליים-סביבתיים. הוא יצר אותם מסלעי בזלת כבדי משקל המקיימים דיאלוג עם הנוף שמקיף אותם (קשת בזלת, 1983). משנות התשעים ואילך הצטמצמו ממדי פסליו של

דוד פיין וחלקם בגודל אבן בזלת זעירה, המוחזקת בכף היד כמו תכשיט או צעצוע. את סלעי הבזלת לפסליו המונומנטאליים אסף דוד פיין בשדות הגליל, בעוקבו אחר מרקמיהם וסימניהם הטבעיים והתרבותיים. בבוחנו את צבעי החמצון (האוקסידציה) של קליפתם, הפסלים היו, בדרך כלל, פסלים של הוספה, הרכבה וארגון ושימרו את פי השטח המקוריים של האבן.

הפסלים החדשים, הקטנים יותר, מתאפיינים כפסלי גריעה וסיתות. דוד פיין מסיר מן האבנים את קליפתן החיצונית בכדי לחשוף את הפסלים הכלואים בתוכן, ברוח דברי מיכלאנג'לו בואונרוטי שאמר כי הוא מחלף את הפסל הכלוא בתוך גוש האבן הגולמי.

את ההשראה לפסליו המיניאטוריים שואב דוד פיין ממקורות רבים, מתחנות וממסעות שונים בחייו: פיסול אפריקאי מסורתי, אליו נחשף בילדותו בדרום אפריקה; פיסול יווני ארכאי וקלאסי וגנים יפניים, אליהם נחשף בעת לימודיו באיטליה וביפן; "אמנות אדמה" (EARTH ART) של שנות השבעים במאה העשרים.

דוד פיין מארגן את פסליו בקבוצות, כתוצאה מכך הופכים הפסלים למעין "שחקנים" בתוך סצנה סיפורית-תיאטרלית: קבוצת גברים מתגודדת סביב שתי נשים; נשים מלאות ניצבות בתנוחות ארוטיות מול גברים זקורי-פיין; סצנה של הגשת מנחה או של הקרבת קורבן; מפגשים של דו-קיום או של אלימות בין בעלי-חיים לבין בני אדם וכדומה. בשל תכונות הבזלת ומקורה ובשל אופני הניצוב והסגנון של הפסלים הם מעלים על הדעת מאובנים כרה-היסטוריים או הקפאה של בני אדם ובעלי חיים שקובעו ונחנטו בתוך אפר אפור בשל התפרצות וולקנית, כפי שארע בפומפיי ובהרקולאנום.

התערוכה חול ואבן בוחנת את השווה והשונה בין יהודית מאיר ודוד פיין, שני אמנים שהחומר הוא המסר שלהם, כלי הביטוי וכלי הקיבול של דימויהם.

חיים מאור אוצר התערוכה

יהודית מאיר נולדה בבודפשט, הונגריה, ועלתה לישראל בשנת 1941. היא למדה קרמיקה אצל הדוויג גרוסמן ואצל חנה חרג-צונץ, השתלמה ב-Camberwell School of Art בלונדון ולמדה אצל Francine del Pierre בפאריס. בשנת 1958 הגיעה יהודית מאיר לבאר שבע והקימה סטודיו לקרמיקה במשותף עם יוכבד מרקס. היא הציגה תערוכות יחיד והשתתפה בתערוכות קבוצתיות רבות בארץ ובחו"ל. כלי הקרמיקה שלה מצויים בבנייני ציבור בארץ כמו משכן הכנסת ובניין תיאטרון ירושלים ובבתי מלון שונים. קירות אמנותיים מעשי ידיה מפאריס את אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, בית גבריאל בצמח ובנייני משרדים שונים. יהודית מאיר חיה ועובדת בבאר שבע.

דוד פיין נולד בשנת 1928 ביוהנסבורג, דרום אפריקה, עלה לישראל בשנת 1948. בשנות השישים למד ולימד קרמיקה במכון לאמנויות במכללת תל חי ולימים הקים שם את המדור לפיסול. פיין השתלם במרכז לפיסול באבן בכייטרה-סאנטה באיטליה. ב-1984 ביקר ביפן בהזמנת הפסל איסמו נוגוצ'י ולמד את רזי הגן היפני ואת גישת היפנים לאבן בטבע. דוד פיין היה ממארגני אירועי הפיסול הסביבתי בתל חי (1980, 1983, 1990, 1994) ושימש אוצר תערוכות בגלריה הקיבוץ בתל אביב. באפעל, בן הפסלים במרום גולן ובמוזיאון חצר תל חי. הוא הציג תערוכות יחיד והשתתף בתערוכות קבוצתיות רבות בארץ ובחו"ל. פסלים סביבתיים ואנדרטאות מעשה ידיו מוצגים ברחבי הארץ. דוד פיין חי ועובד בקיבוץ מעיין ברוך.

יהודית מאיר, המקוננת, 2004, חומר שרוף, גובה: 64 ס"מ, אוסף האמנית

יהודית מאיר, מגדל בבל, 1999, חומר שרוף, גובה: 100 ס"מ, אוסף האמנית

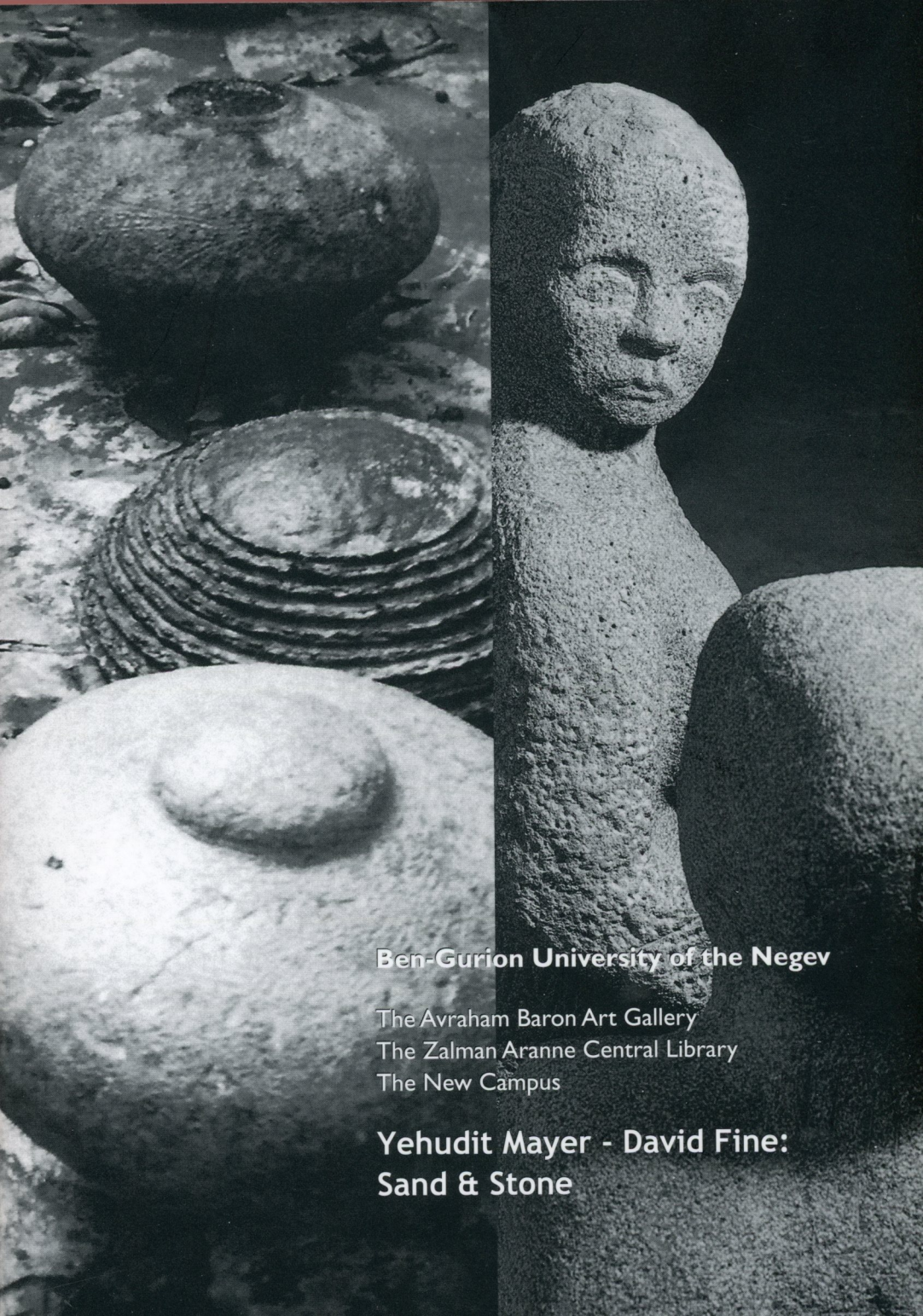
דוד פייין, ללא כותרת, 1990, בזלת, גובה: 90 ס"מ, אוסף האמן

דוד מיין, ללא כותרת, 1990, בזלת, גובה: 82 ס"מ, אוסף האמן

דוד כיון, ללא כותרת, 1997, בזלת, גובה: 40 ס"מ, אוסף האמן

Ben-Gurion University of the Negev

The Avraham Baron Art Gallery
The Zalman Aranne Central Library
The New Campus

Yehudit Mayer - David Fine:
Sand & Stone